

Zemkopības ministrija

Aramzeme un ganības no politikas veidošanas skatupunkta (iespējas, izaicinājumi)

Kristīne Sirmā

Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta
Lauksaimniecības ilgtspējīgas attīstības nodaļas vadītāja

E-pasts: Kristine.Sirma@zm.gov.lv

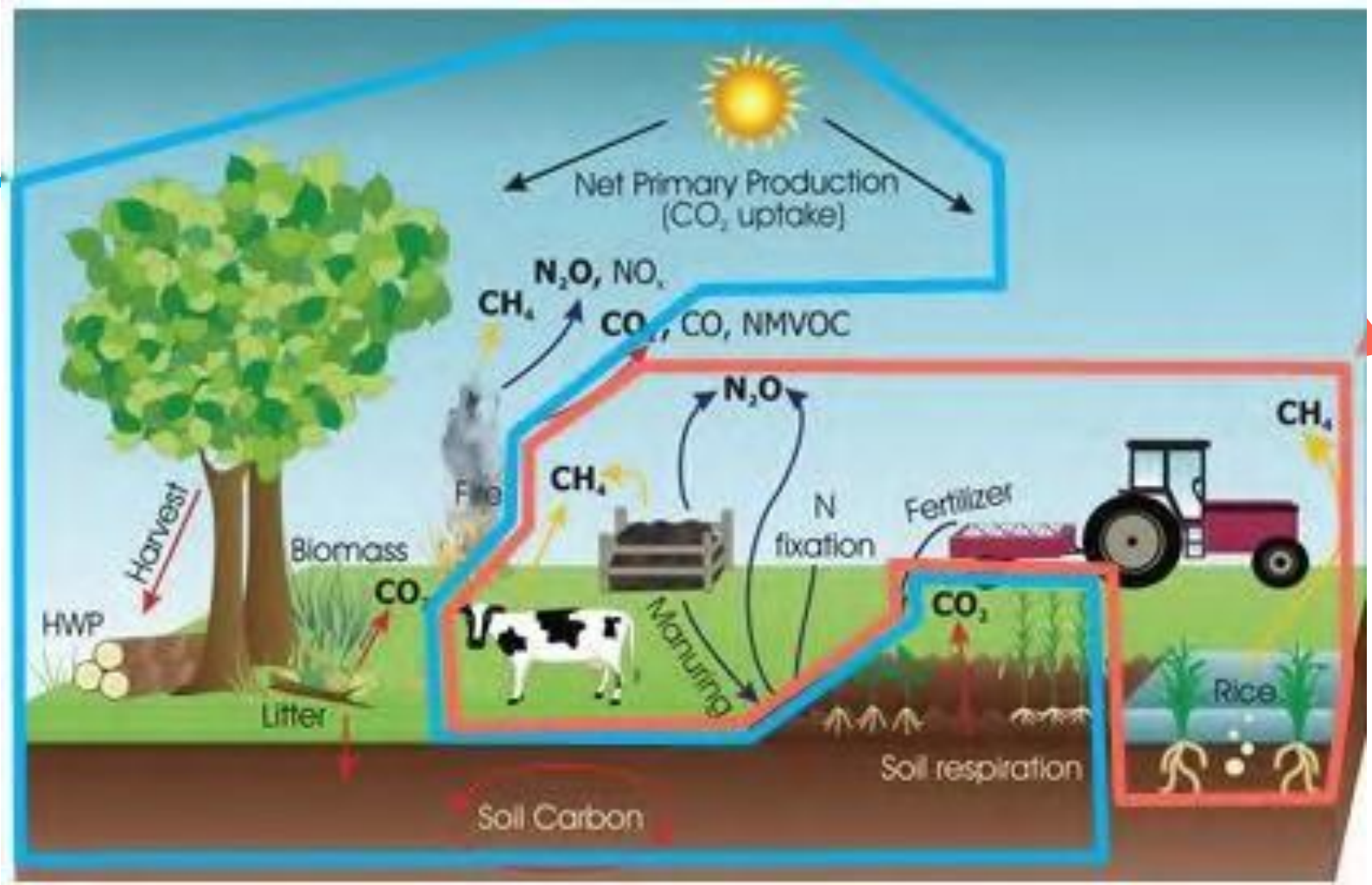
Nacionālās enerģētikas un klimata padomes tematiskā darba grupa
Zemes sektors
2022. gada 22. marts

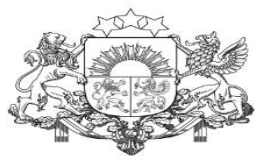
ZIZIMM sektors: CO₂;
CH₄; N₂O emisijas

Lauksaimniecības ne-CO₂
emisijas no ne-ETS sektora

Daļēji cilvēku
radītas (saistītas ar
globālo dabisko C
ciklu)

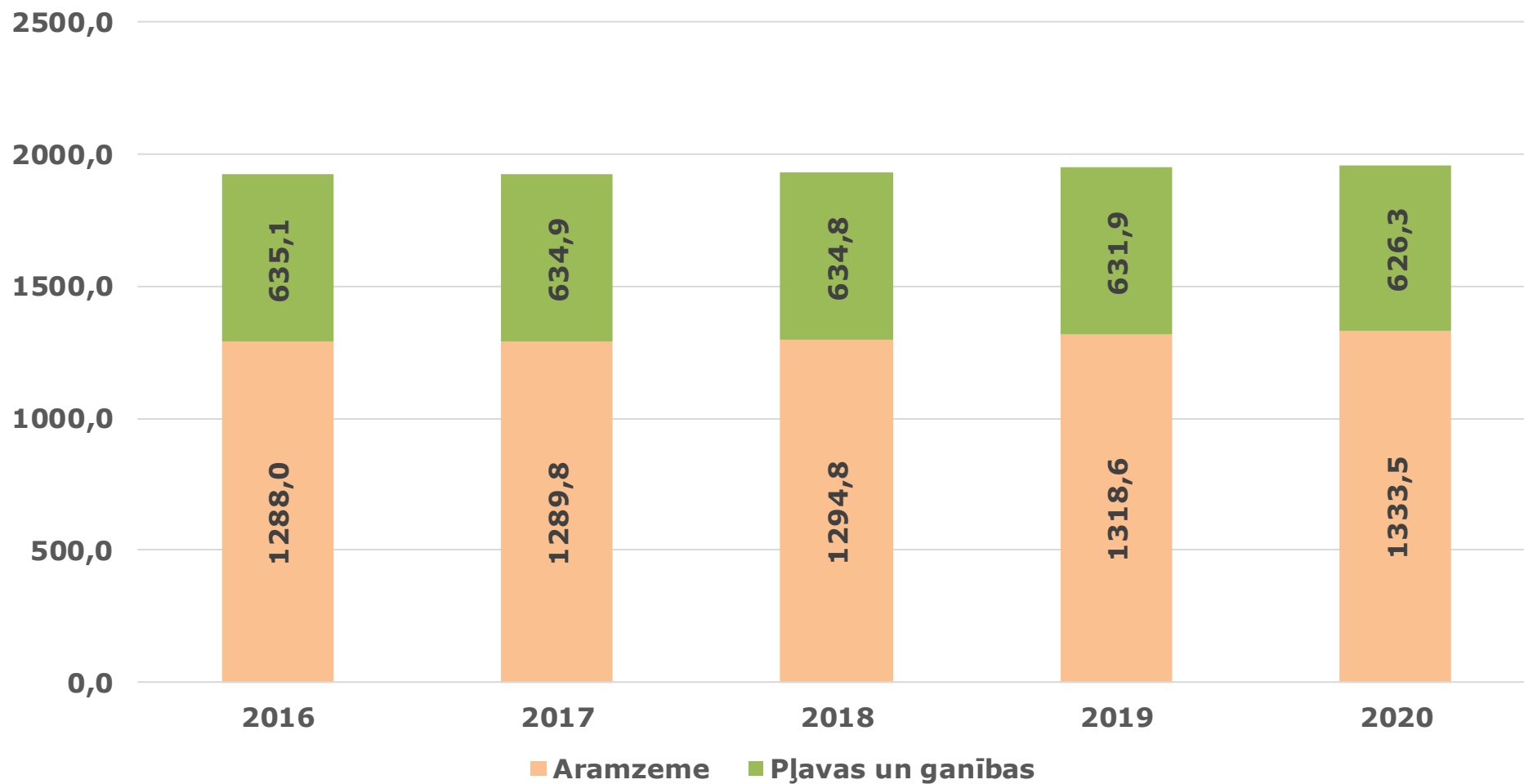
Cilvēku radītas

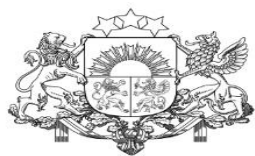

Zemkopības ministrija

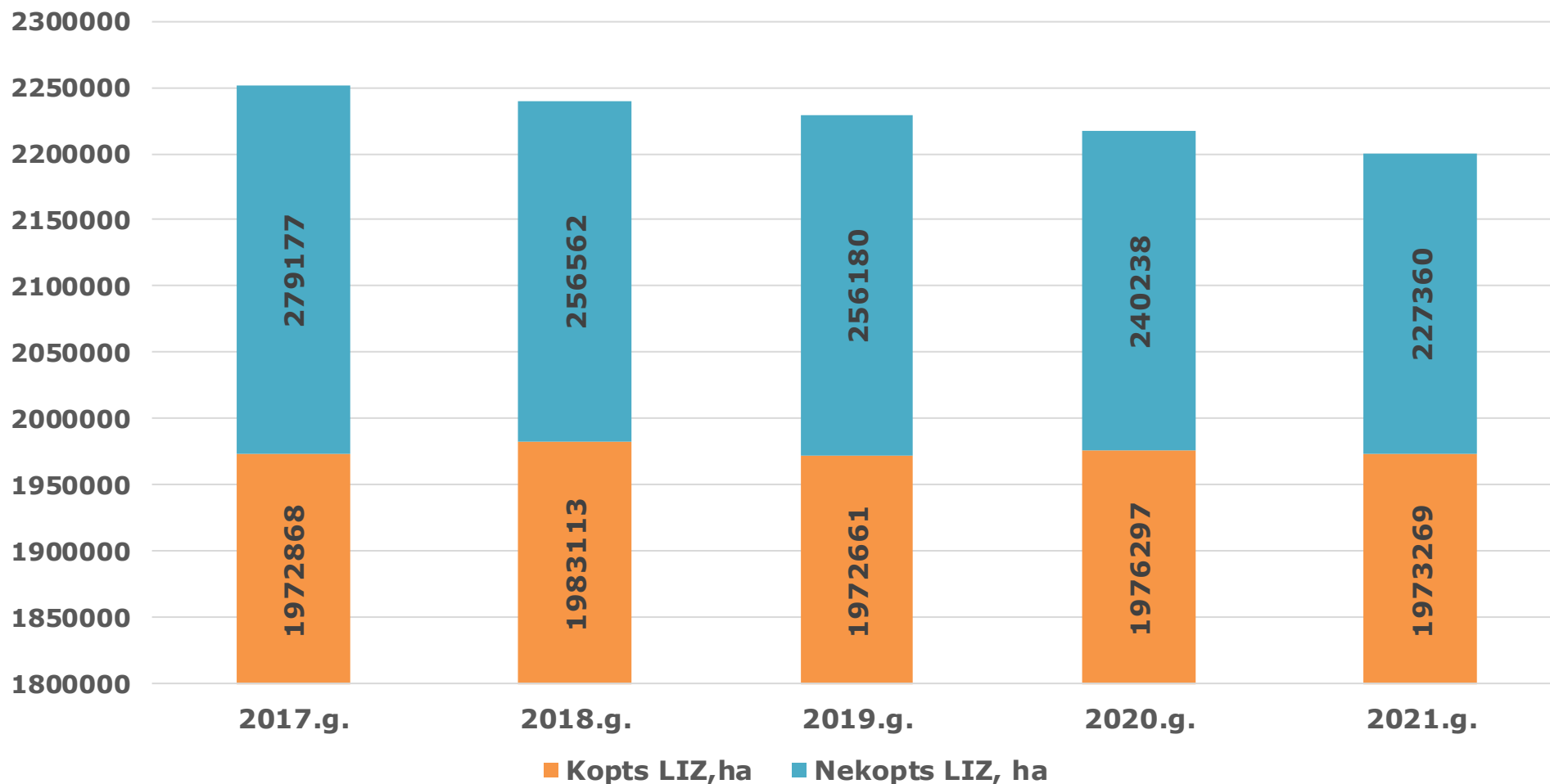
Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošana, tūkst. ha (CSP)

Zemkopības ministrija

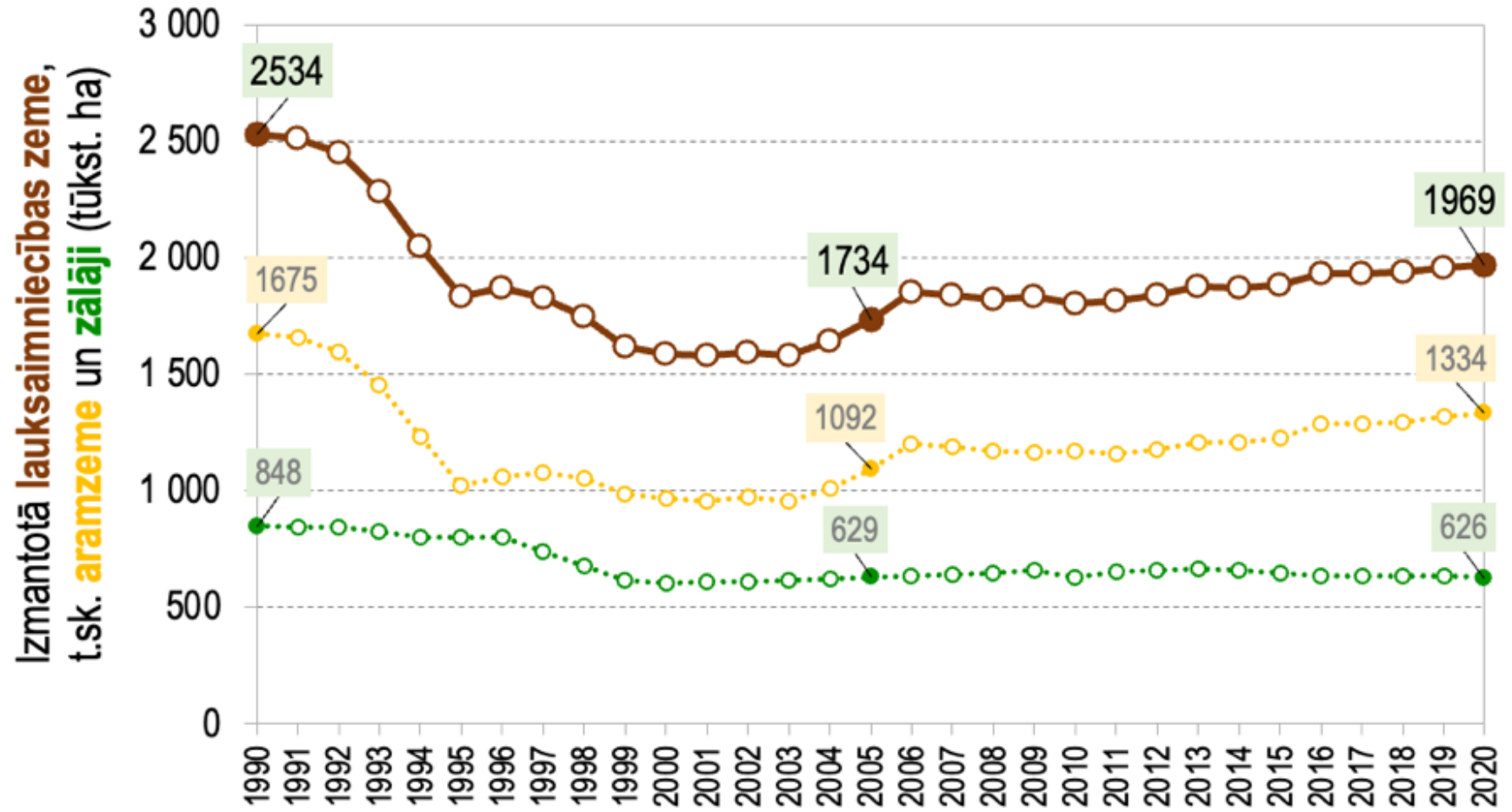
Lauksaimniecībā izmantojamās zemes apsekošanas rezultāti (LAD apsekojuma dati)

Zemkopības ministrija

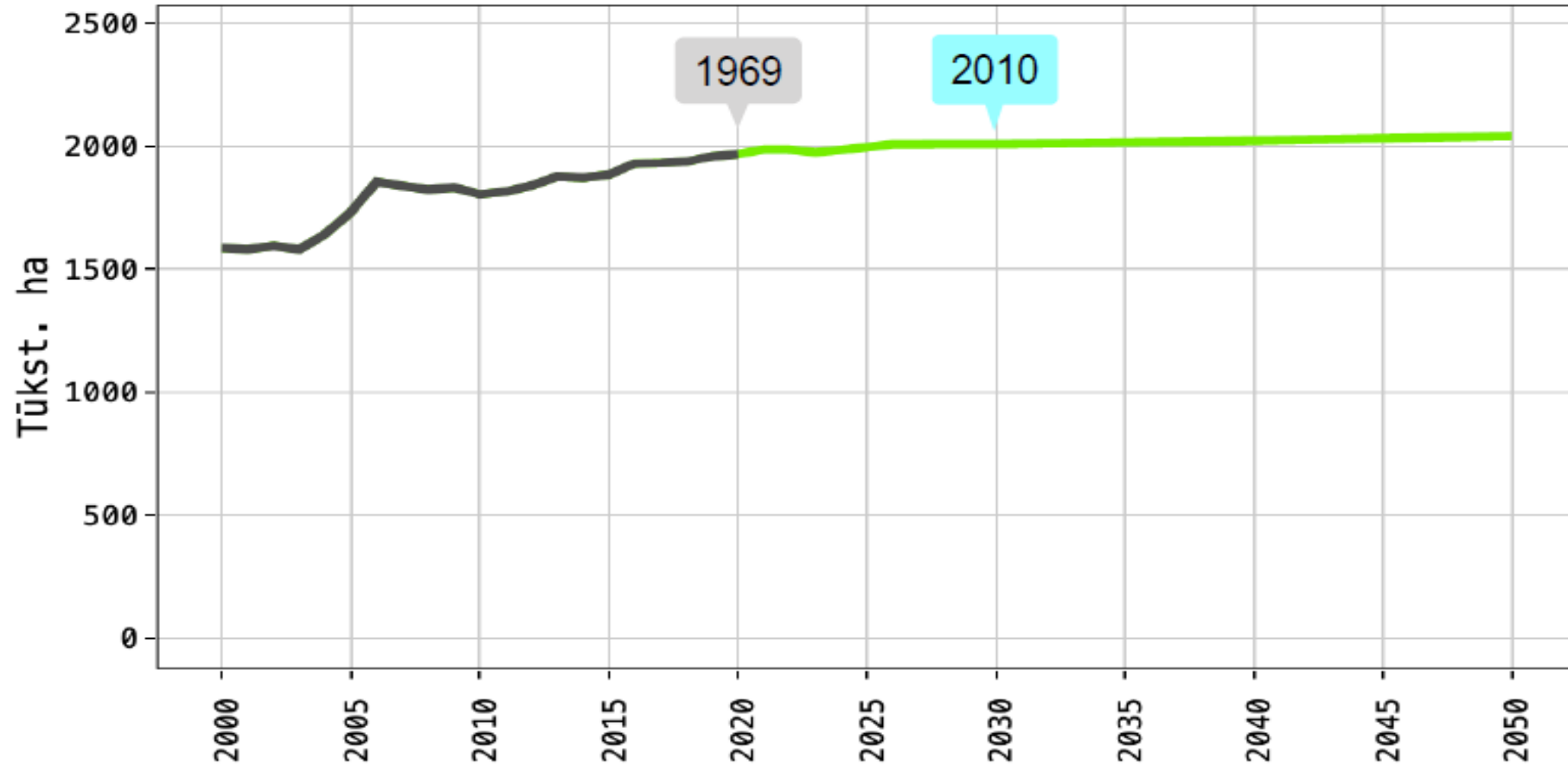
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme

Zemkopības ministrija

Izmantotā lauksaimniecības zeme un tās prognoze

Zemkopības ministrija

Lauksaimnieciskās darbības ietekme vides/klimata jomā

Stratēģija «No lauka līdz galdam»

Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030

Klimats

Dabas resursi:

Gaiss
Ūdens
Augsne

Bioloģiskā daudzveidība

Eko-shēmas un agrovides pasākumi - brīvprātīgi lauksaimniekam

KLP atbalsts nākotnē tiks virzīts ilgtspējīgu lauksaimniecību prakšu īstenošanai: mazinātu AAL lietošanu, sabalansētu mēslošanas līdzekļu lietošanu, uzlabotiem dzīvnieku turēšanas un barošanas apstākļiem, lai sniegtu ieguldījumu klimata, gaisa, bioloģiskās daudzveidības politikas mērķu izpildē, ūdens un augsnes kvalitātes uzlabošanai, veselīgas pārtikas, uzlabotu dzīvnieku veselību un samazinātu AB lietošanu.

Zemkopības ministrija

KLIMATA PĀRMAIŅU MAZINĀŠANA/PIELĀGOŠANĀS

SVID -> vajadzības

- Jāsamazina lauksaimniecības radītās SEG emisijas (apsaimniekojot l/s zemes un lopkopībā);
- Mazināt emisijas uz produkcijas vienību, palielinot ražošanas produktivitāti – ražošanas/emisiju atsaiste;
- Veicināt CO₂ piesaistes mežos (t.sk., apmežojot organiskās un neproduktīvās augsnes), kā arī palielināt CO₂ piesaisti, veicinot meliorācijas sistēmu atjaunošanu;
- Veicināt energoefektīvus un resursu izmantošanas ziņā efektīvus ieguldījumus;
- Zināšanas;

VIDRŪPE (efektīva un ilgtspējīga dabas resursu izmantošana)

SVID -> vajadzības

- Jāsamazina amonjaka emisijas, lai uzlabotu gaisa kvalitāti;
- Ūdens kvalitāte uzlabojama, samazinot barības vielu noplūdes radīto piesārņojumu lauksaimniecībā;
- Nepieciešami augsnes kvalitāti uzlabojoši pasākumi;
- Bioloģiskās lauksaimniecības veicināšana;
- Zināšanas;

AINAVU UN BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS SAGLABĀŠANA

SVID -> vajadzības

- Veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos zālajos un meža zemēs, t.sk., nodrošinot atbilstošas kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai;
- Nodrošināt tipisko lauksaimniecības zemju ainavu un to elementu aizsardzību;
- Sekmēt augu apputeksnēšanu, veicinot ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses;
- Bioloģiskās lauksaimniecības veicināšana;
- Zināšanas;

Zemkopības ministrija

Tiešo maksājumu vispārīgie nosacījumi – lauksaimnieciskā darbība

Lauksaimnieks veic lauksaimniecisko darbību, ja:

- **aramzeme** ir:
  - Līdzena un piemērota pirmssējas apstrādei, bez krūmu dzinumiem;
  - papuvē apkarotas nezāles, un tā ir aparta līdz 15.septembrim.
- **zālāji** ir:
  - noganīti vai nopļauti un zāle novākta līdz 15.augustam;
  - Izņēmumi: zālāji, kurus izmanto nektāra un ārstniecības augu ieguvei un bioloģiski vērtīgie zālāji - līdz 15.septembrim;
  - Izņēmumi: zālāji sēklaudzēšanai - līdz 1.oktobrim.
- **ilggadīgo stādījumu** rindstarpas ir izpļautas/apstrādātas, nokaltuši koki, krūmi aizvākti līdz 15.septembrim.

Zemkopības ministrija

Tiešo maksājumu vispārīgie nosacījumi – LLVN

LLVN 1 – Ilggadīgo zālāju saglabāšana valsts līmenī, 2018.gads references gads (šobrīd ZAL)

LLVN 2 – Mitrāju un kūdras augsnes aizsardzība, sākot ar 2025.gadu aršana ne biežāk kā 1 reizi 5 gados

LLVN 3 – Rugaini vai sauso zāli nededzina uz lauka

LLVN 4 – Nelietot mēslošanas un AAL 10 m platā joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm

LLVN 5 – Augsnes apstrāde, lai ierobežotu augsnes degradācijas un erozijas risku

LLVN 6 – Minimāls augsnes pārklājums visjutīgākajos periodos, tostarp 2 m neražojoša buferjosla

LLVN 7 – Augu maiņa aramzemē vai kultūraugu dažādošanas aramzemē (šobrīd ZAL)

LLVN 8.1. – 4% no aramzemes atvēl ar ražošanu nesaistītiem elementiem (šobrīd ZAL)

LLVN 8.2 – Ainavas iezīmju saglabāšana - dižakmeņu, aizsargājamu koku un aleju

LLVN 8.3 – Aizliegums griezt dzīvžogus un cirst kokus putnu vairošanās un ligzdošanas sezonā

LLVN 8.4 – Invazīvu augu sugu (latvāņu) izplatības novēršanas pasākumi

LLVN 9 – Aizliegums pārveidot vai apart EJIZ Natura 2000 teritorijās vai ārpus tām (šobrīd ZAL)

Zemkopības ministrija

Plānotās rīcības

Vides un klimata intervences:

- ✓ **Pastiprināta nosacījumu sistēma** (pamatprasības) – laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi vides un klimata, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības jomā
- ✓ **Eko-shēmas** – lauksaimniekam brīvprātīgas, klimatam un videi labvēlīgas lauksaimniecības prakses (pārsniedz pamatprasības) – pasākumi bioloģiskās daudzveidības uzlabošanai, augsnes auglībai un aizsardzībai, mēslošanas un AAL efektīvai lietošanai
- ✓ **Agrovides pasākumi** – brīvprātīgas daudzgadu saistības vides un klimata mērķu sasniegšanai, t.sk., augsnes, gaisa un ūdens kvalitātes, dzīvnieku labturības uzlabošanai, biodaudzveidības saglabāšanai;
- ✓ **Bioloģiskā lauksaimniecība** – ilgtspējīgas lauksaimniecības metodes, tādejādi mazinot ietekmi uz dabas resursiem, bioloģisko daudzveidību un klimatu;
- ✓ **Zaļās un neienesīgās investīcijas**, lai sekmētu ieguldījumus lauku saimniecībās klimata pārmaiņu mazinošo un pielāgošanās darbību īstenošanai, atjaunojamās enerģijas izmantošanai, riskus mazinošiem ieguldījumiem;

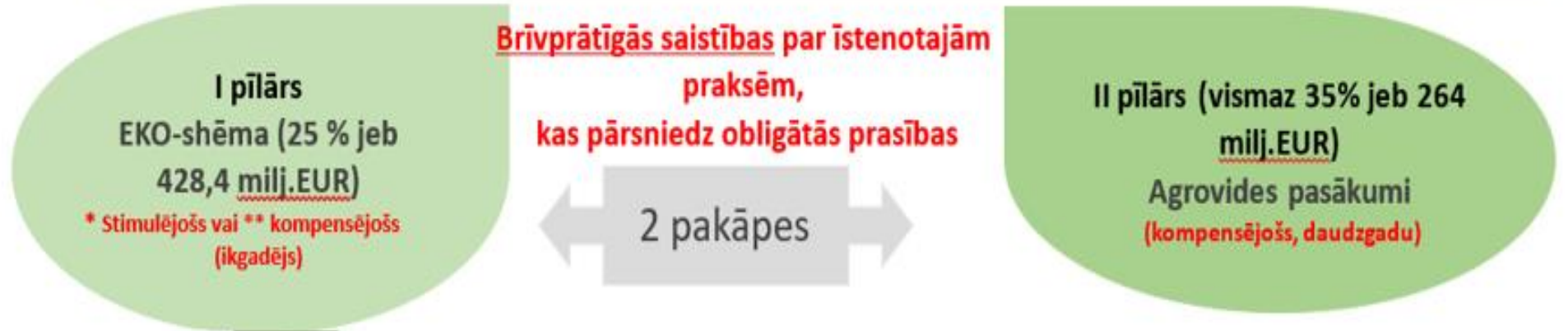

Zemkopības ministrija

ZAĻĀ ARHITEKTŪRA

Atbalsta pasākumi vides un klimata mērķu īstenošanai

OBLIGĀTĀ PASTIPRINĀTĀ NOSACĪJUMU SISTĒMA,
PRETENDĒJOT UZ PLATĪBU MAKSĀJUMU ATBALSTU

Zemkopības ministrija

Lauksaimniecības biomasas ilgtspējības kritēriji (RED II Direktīva)

!!!Mērķis aizsargāt bioloģiskās daudzveidības ziņā augstvērtīgās zemes platībās

Biodegvielas, bioloģiskie šķidrie kurināmie un biomasas kurināmie/degvielas, kas ražoti no lauksaimniecības biomasas nedrīkst būt ražoti no izejvielām:

- ✓ kuras iegūtas bioloģiskās daudzveidības ziņā augstvērtīgās zemes platībās (ar papildus nosacījumiem)
- ✓ kuras iegūtas no zemes platības ar lielu oglekļa uzkrājumu
- ✓ kas iegūtas no zemes, kura 2008. gada janvārī bija kūdrājs

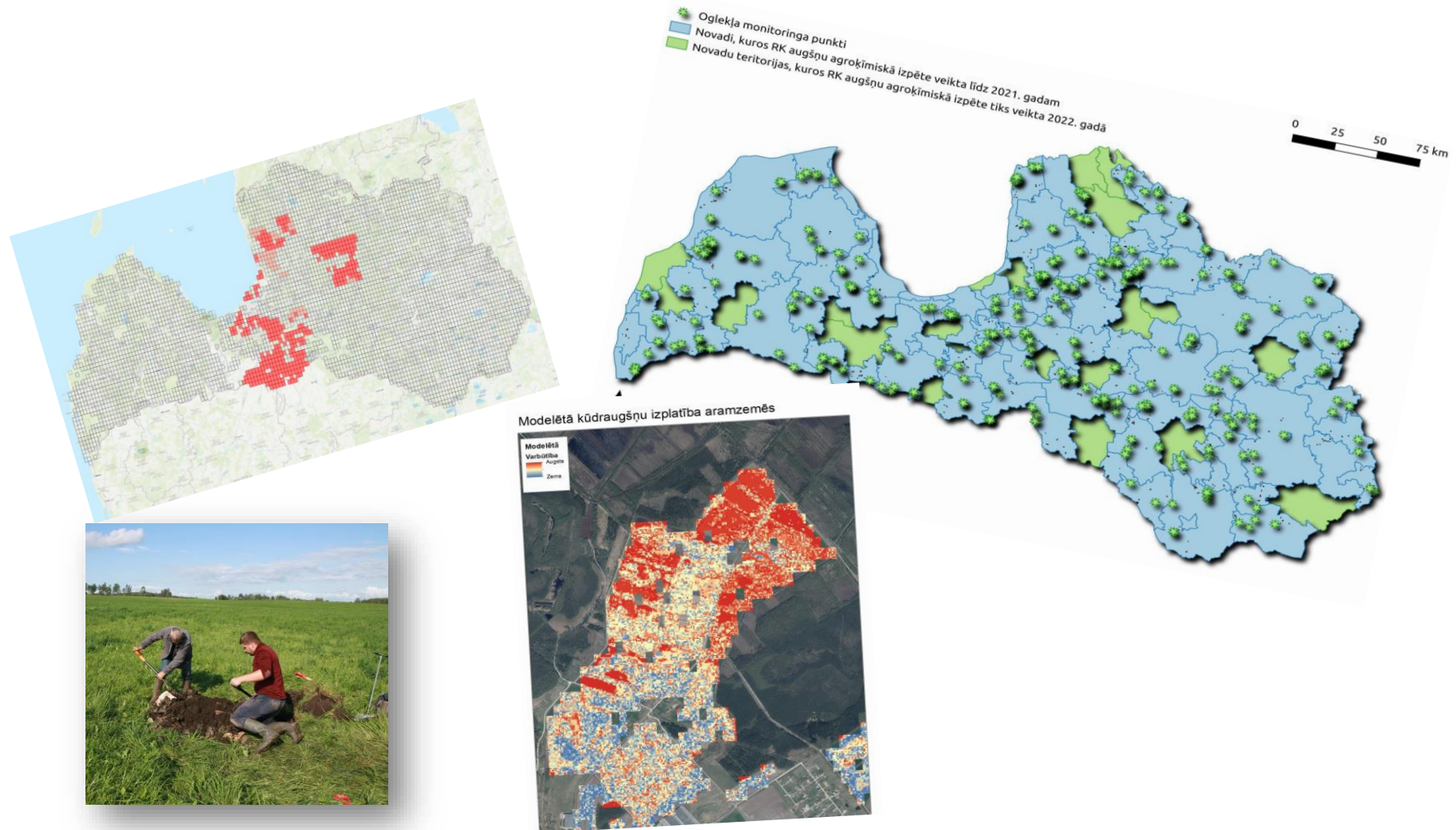

Zemkopības ministrija

Norway
grants

Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros Latvijā tiek īstenots iepriekš noteiktais projekts "Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā (E2SOILAGRI)"

Zemkopības ministrija

LIFE OrgBalt projekta "Klimata pārmaiņu samazināšanas iespēju demonstrēšana auglīgās organiskajās augsnēs Baltijas valstīs un Somijā"

Projekta ideja un mērķi

Ideja: uzlabot SEG emisiju inventarizāciju un demonstrēt klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumus organisko augšņu apsaimniekošanai aramzemēs, zālājos un meža zemēs.

5 valstis

Mērķi:

- ✓ SEG emisiju inventarizācijā izmantoto organisko augšņu datu – emisiju faktoru un darbību datu (pamatā zemes izmantošana un zemes izmantošanas veida maiņa) uzlabošana
- ✓ Izmaksu efektīvu klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumu identifikācija un demonstrēšana organisko augšņu apsaimniekošanā
- ✓ Rīki un ieteikumi klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumu ietekmes izvērtējumam un pasākumu ietveršanai politikas dokumentos

Zemkopības ministrija

Kas vēl ietekmēs lauksaimniecības sektoru nākotnē ....

ES atjauninātā Augsnes stratēģija (augšnes auglība, erozija, biodaudzveidība...)

ES oglekļa saistīgas lauksaimniecības (*Carbon farming*) iniciatīva

priekšlikums par ES vienota «zemes sektora» izveidošana, lai sasniegtu klimatneitralitāti tajā jau 2035.gadā

LIZ transformācija par apbūvi, infrastruktūras zemēm – *Rail Baltica*, vēja parki (*no net land take by the 2050*)

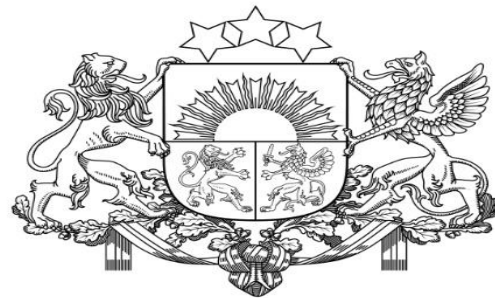
ES ilgtspējīga finanšu taksonomija (iekļautas prasības lauksaimniecībai)

ES Dabas atjaunošanās plāns (*EU Nature Restoration Law*)

Šodienas ģeopolitiskā situācija reģionā!!!

Zemkopības ministrija

Paldies

[E-pasta adrese: zm@zm.gov.lv](mailto:zm@zm.gov.lv)

<https://www.facebook.com/Zemkopibasministrija>

https://twitter.com/Zemkopibas_min